

# Kars'ta Çobanoğlu kahvehanesinde Âşık karşılaşmaları

**H**enüz mürekkebi kurumamış bir kitap-tan söz edeceğim: "Kars'ta Çobanoğlu Kahvehanesi'nde Âşık Karşılaşmaları Âşıklık Geleneğinin Şamanizm ve Sufizmle Olan Tarihsel Bağları" adını taşıyor. **Yapı Kredi Yayınları** tarafından **yayımlandı**. M. Sabri Kız kitabın editörlüğünü yaptı.

Yıldıray Erdener'in Kuzeydoğu Anadolu'da yaptığı araştırmanın sonuçları The Song Contests of Turkish Minstrels (Türk Âşık Karşılaşmaları) adı altında Harvard Üniversitesi'nin Milman Parry Studies in Oral Tradition serisinden çıkmıştı. Bu eserin yayımlanmasından sonra özellikle Teksas Üniversitesinde verdiği Orta Asya ve Sibirya'da Şamanizm; Türkiye ve Orta Asya'da Müzik Kültürü; Ortadoğu'da Büyü, Din ve Folklor gibi derslerde âşıklık konusunu kısa da olsa işlemek için hazırlanırken gerek Türk, gerekse yabancı kaynaklardan edindiği bilgileri de bu kitaba ekledi.

Kars'ta Çobanoğlu Kahvehanesinde Âşık Karşılaşmaları Âşıklık Geleneğinin Şamanizm ve Sufizmle Olan Tarihsel Bağları adlı eserin tanıtım yazısında şu bilgileri okuyoruz:

"..... Yıldıray Erdener'in 1982'de bir yıl kalarak derlemeler, incelemeler ve görüşmeler yaptığı, fotoğraflar çektiği ve sesler kaydettiği Kars Çobanoğlu Âşıklar Kahvehanesi'nde yaşananlar ışığında kaleme aldığı doktora tezi 1995'te İngilizce olarak yayımlandığı zaman ilgiyle karşılanmıştı. Yazar çalışmalarına devam etti ve yeni tezler geliştirerek eklerle bu kitabı Türkçe olarak yeniden yazdı." **Kitap**, başta Murat Çobanoğlu ve Şeref Taşlıova olmak üzere, birçok âşığın gençlik ve olgunluk çağlarından izler taşıyarak onları daha yakından tanımamıza yardımcı oluyor, belki bir daha yaşanamayacak edebiyat ve müzik gösterimlerinden örnekler sunuyor.

Yararlandığı ve Kars'ta Çobanoğlu Kahvehanesi'nin müdavimi olan Mustafa Aslan (Aslanoğlu), Metin Bektaş, Mihmanî (Muhiddin Cuya), Murat Çobanoğlu (Murat Çobanlar), Ali Dadaşoğlu, İlhamî Demir, Bayram Denizoğlu, Dursun Ali Erdoğan (Âşık Deryamî), Üzeyir Pünhanî (Aziz Göktekin), Mevlüt İhsanî (Şafak), Erzade Kapan, Hakkı Kara (Viranî), Orhan Karadağoğlu, Şeref Taşlıova, Murat Yıldız ve Yaşar Reyhanî (Yaşar Yılmaz) gibi halk şairleri hakkında biyografik bilgi-

PAY

Ahmet  
ÖZDEMİR



ler de eklemiştir.

Yıldıray Erdener, Âşıklarla Kars, Erzurum ve Konya'da yaptığı söyleşileri ve Kars'taki karşılaşmaları 130 kaset ve 30 yuvak makaralı bantta kaydetmiş. Bu koleksiyonun Indiana Üniversitesi'ndeki arşivde kataloglanarak dünyadaki tüm araştırmacılara açılacağını ve bir kopyasının da Türkiye'de bir üniversite arşivine verileceğini belirtiyor. Kitabın sonuna Çobanoğlu Kahvehanesinde yapılan karşılaşmaları içeren bir CD eklemek istemiş. Ancak, telif hakları açısından büyük sorunlar çıkaracağı için vazgeçmiş.

Kars'ta Çobanoğlu Kahvehanesinde Âşık Karşılaşmaları kitabının birinci bölümü, "Kuzeydoğu Anadolu'da Alan Çalışması" başlığını taşıyor. İkinci Bölüm'ün içeriğinde Kars'a ilişkin alan çalışması, geçim kaynakları, Çobanoğlu kahvehanesinin bütün yönleri işleniyor. Üçüncü bölüm bütün yönleriyle karşılaşma geleneği ve bu geleneğin âşıklar anlatılmış. Daha sonraki bölümlerde "Karşılaşmalarda Müzik ve Şiirin (Deyişlerin) Önemi", "Karşılaşmalarda Saygınlık, Ün ve Para Kazanmak", "Karşılaşmalar ve Yapıldığı Ortam" gibi konular işlenmiş. "Sözü Bitirirken" başlıklı bölümde ise, "Şaman-baksı, ozan ve âşıklara ilişkin kıyaslamalar yapılıyor. Kaynakça, Dizin ve Altbüm bölümleri kitabın artı değerleri olmuş.

Sonuç itibarıyla, Yıldıray Erdener'in "Kars'ta Çobanoğlu Kahvehanesinde Âşık Karşılaşmaları" adını taşıyan eseri, Kuzeydoğu Anadolu ve özellikle de Kars yöresindeki âşıklar ve 1982'den beri değişmekte olan âşıklık geleneğine ışık tutacak hazine değerinde bilgiler içeriyor.

Yıldıray Erdener California Berkeley, Lowell Massachusetts gibi üniversitelerde öğretim görevlisi olarak çalıştıktan sonra Austin'daki Teksas Üniversitesi Ortadoğu Çalışmaları Bölümü'nde "Türkiye ve Orta Asya'da Müzik Kültürü", "Ortadoğu'da Büyü, Din ve Folklor"; "Sibirya ve Orta Asya'da Şamanizm" ve "Türk Dili ve Edebiyatı" gibi dersler vererek 2010'da emekli oldu.